

STEFAN ENGSTRÖM OM SPARA FÖR LIVET

En weekendresa till Barcelona kan också vara sparande

Publicerad: 2011-07-04, Uppdaterad: 2011-07-04

I den pågående samhällsdebatten, i likhet med den här på Newsmill, förs ofta fram vikten av sparande. Och visst är sparande viktigt. Livet innehåller så många osäkerhetsmoment att den som inte prioriterar sparandet utsätter sig för risker om det inte finns ett reservkapital att luta sig mot.

Jag är dock inte säker på att de slutsatser som dras i debatten alltid är korrekta. Sparandet tycks definieras som ett nutida konsumtionsavstående genom att en viss del av den intjänade lönen placeras i någon tillgänglig sparform för att kunna användas i en framtid. Och självfallet är det för de flesta människor bekvämt att ha litet pengar på banken för att täcka kostnader som uppkommer p.g.a. en oförutsedd händelse.

Men att definiera sparande som en process där en person sätter in t.ex. en del av sin lön i någon förekommande sparform kan lätt leda fel. Sparandet bör istället ses som en ökning av det egna kapitalet, med vilket menas skillnaden mellan värdet på personens immateriella, materiella och finansiella tillgångar å ena sidan och skulder å den andra i den personliga balansräkningen. En person som har en miljon på banken men ett försumbart eget kapital blir med detta synsätt fattigare än en person som inte har en enda krona på banken men å andra sidan ett stort eget kapital. Eller annorlunda uttryckt: En person med en hög soliditet* står bättre emot en oväntad händelse som medför kapitalutflöde än en person med låg soliditet. Även om likvida medel saknas är det med hög soliditet lätt att erhålla ett lån för att täcka de oväntade kostnaderna.

Man kan förvisso hävda att en person som sparar en del av sin lön i någon sparform som bankerna erbjuder också bygger upp sitt egna kapital. Men det är inte säkert. I tider med en negativ realränta - alltså där avkastningen på denna form av sparande är lägre än inflationen - så kan sparandet vara olönsamt och innebära minskad konsumtionskraft under levnadstiden. I så fall kan en persons soliditet minska trots sparandet, beroende på tillgångarnas och skuldernas sammansättning i övrigt. Att traditionellt banksparande över huvud taget är en lönsam sparform sett över levnadstiden kan verkligen ifrågasättas, särskilt med tanke på återkommande negativa realräntor kombinerat med att den svenska kapital beskattningen är 30 procent som ytterligare urgröper värdet på denna form av sparande.

Sett över tid är det därför viktigare att människors egna kapital ökar. Detta kan t.ex. vara fallet genom att man avstår sparandet på banken och istället investerar beloppet i underhåll av lägenheten eller huset, som bevarar eller kanske till och med medför en värdeökning på denna egendom. Och för de personer som har en låneskuld kan det vara en bra idé att amortera ned banklånet men bara om realräntan är och förväntas förbli positiv.

Andra sätt att "spara" är att investera i t.ex. utbildning som gör att förvärvsförmågan ökar; alltså att förkovra sig inom ett ämnesområde i syfte att få löneförhöjning i den befintliga anställningen eller genom erhållandet av ett nytt arbete med åtföljande högre lön. Om en sådan person inte har en enda krona sparad på banken behöver således inte vara oönskat. Den genomgångna utbildningen är ett sparande i sig, genom att nuvärdet av de framtida ekonomiska fördelarna som utbildningen ger, ökar det egna kapitalet.

Men oaktat hur man definierar sparande så är det ett problem att sparbenägenheten skiljer sig så mycket åt mellan olika människor. Det finns personer som låter sig nöjas med att genom åren ha ett någorlunda konstant eget kapital i nominellt värde, vilket reellt innebär en minskning när hänsyn tas till inflationen. Vad värre är, är de personer som tar upp "snabb-lån" till höga kostnader för att konsumera något som inte är livsnödvändigt och som därmed minskar sitt egna kapital även räknat i nominellt termer.

Människor med hög utbildning och därmed ett stort intellektuellt kapital (som alltså medför stora immateriella tillgångar och

OM FÖRFATTAREN:

Auktoriserad revisor, f.d.
universitetslektor i
företagsekonomi vid
Stockholms universitet.

därmed hög soliditet), är de som deltar i samhällsdebatten där olika frågor vänds ut och in. Debatten om behovet av sparande är inget undantag utan här uttrycker man sig bekymrat över att människor (som inte har en lika solid balansräkning), inte prioriterar sitt sparande. Men hur tänker egentligen en människa med lågt intellektuellt kapital med åtföljande låg soliditet, anställd i en bransch där lönerna är låga och som varje månad bara får några hundralappar över efter att hyra, mat, kläder etc är betalda?

Kanske ser vi honom eller henne använda de sista kronorna till att göra ett restaurangbesök eller åka på en weekendresa till Barcelona. Därefter är pengarna borta! Men upplevelsen av restaurangbesöket eller resan ökar de immateriella tillgångarna och har en inverkan på soliditeten. Inte på så sätt att förvärvsförmågan ökar så som är fallet med utbildning, utan istället så att den inte minskar. För människor som lever på marginalen kan restaurangbesöket eller Barcelonaresan vara just det som avhåller personen från depression och sjukfrånvaro, som i sådant fall skulle minska inkomsterna och därmed påverka det egna kapitalet negativt.

En annan viktig faktor som styr sparbenägenheten är varje människas upplevelse om tiden och vad den kommer att innehålla. För en högskolestuderande tjuugoåring upptas kanske tankarna av "det första riktiga jobbet", det egna boendet och inom inte alltför lång framtid, bildandet av en familj. Vad som händer i sextioårsåldern känns väldigt perifert för den som nyligen flyttat hemifrån och det kan vara svårt att glädjas över en kommande ålderdom med goda levnadsförhållanden, särskild som livet i sig innehåller så många frågetecken och risker som medför att det kan ta slut innan dess. För den tjuugoåring som valt att inte studera och som blir beroende av förvärvsarbete i ett låglöneyrke, ser kanske pensionärlivet som något mycket abstrakt. Eller mer folkligt uttryckt: Den dagen den sorgen.

*= Med soliditet avses det egna kapitalets storlek i förhållande till det totala värdet på de immateriella, materiella och finansiella tillgångarna.

Stefan Engström (2 artiklar)